

Esipuhe 11

Juho Saari

1 Johdanto – Menestyvä yhteiskunta 13

Juho Saari

Tilannekuva: ongelmia, epäkohtia, uhkia ja pelkoja 16

Teoksen tavoite 19

Mahdollisuuksien Suomi 24

Tulkinnan voima 28

Teoksen rakenne 33

2 Onko Suomi maailman paras maa? 37

Juho Saari

Taloukasvu ja elinajanodote 38

Institutionaalinen rakenne 43

Suomen mallin institutionaalinen rakenne 44

Indikaattorilistat 46

Yhdistelmäindikaattorit 51

Suomi kansainvälisessä vertailussa 54

Sosiaalinen edistys 60

Historialliset indeksit 63

Julma yhteiskunta? 65

Ylipainoinen ja masentunut yhteiskunta? 71

Kymmenen parhaan joukossa 76

3 Elämäntyytyväisyys on hyvällä tasolla 83

Sakari Kainulainen

Onnellisuus ja yhteiskuntapolitiikka 84

Suomalaiset ovat vakaasti tyytyväisiä elämäänsä 85

Hyvän elämän jakautuminen 88

Läpi myrskyn ja tyvenen 90

Väestöryhmien tyytyväisyys 92

Onnellisen Suomen tulevaisuus 93

Harjoitettu politiikka näkyy onnellisuudessa 94

4 Terveys on parantunut 97

Jussi Kauhanen

Terveys 2020-luvun Suomessa 98

Terveet lapset, sairaat aikuiset? 101

Mahdollisuuksia ja haasteita huomiseen 104

Hyviä asioita on lupa odottaa jatkossakin 109

5 Luottamus on vahvistunut 113

Antti Kouvola

Mitä on luottamus? 114

Katoava luottamus? 116

Suomessa luotetaan 118

Euroopassa luotetaan 120

Luottamus ja yhteiskunnallinen murros 123

Luottavaisin mielin kohti tulevaa? 125

6 Turvallisuus on kohentunut 129

Jari Taponen

Suomalainen väkivalta, 1988–2023 130

Pahoinspitelytilastot 134

Raikaustilastot 137

Uuritutkimus 138

Väkivalta 2020-luvun alussa 139

Väkivalta tulevaisuudessa 140

Suomi on jatkossakin turvallinen maa 141

7 Nuorten asiat ovat tulleet näkyvämmiksi 145

Katri Vataja ja Jenni Helenius

Nuorten asiat ovat tulleet näkyvämmiksi yhteiskunnassa ja lähiyhteisöissä 146

Nuorten ääni ja osallisuus 151

Muuttuvat turvallisuuskäsitykset 154

Muuttuuko nuorten yhteiskunnallinen asema? 157

Nuorten hyvinvointi ja osallisuus vahvistuvat pitkäjänteisellä kehitystyöllä 159

8 Nuoret kiinnittyvät yhteiskuntaan 163

Marilla Kortesalmi ja Mette Ranta

Kiinnittyminen yhteiskuntaan on osallistumista 165

Tyytyväisyys talouteen ja kiinnostus politiikkaan vahvistavat osallistumista 169

Kasvua osallisuuteen ja luottamusta tulevaan 171

Nuorten yhteiskunnallinen osallisuus rakentuu vuoropuhelussa muiden kanssa 173

9 Naisten asema on vahvistunut 175

Sakari Saaritsa, Riina Turunen,

Jari Eloranta, Jari Ojala

Koulutuksen pitkä käänne 176

Sukupuolittunut huippu 180

Työmarkkinat tasa-arvon mittarina 181

Edelläkävijä tulevaisuudessakin? 186

10 Työhyvinvointi on lisääntynyt 189

Tuomo Alasoini

Työhyvinvointi lisääntynyt kaikilla ulottuvuuksilla 191

Kriittistä keskustelua trendeistä ja vaihtoehtoisista
mittareista 195

Katkaisevatko korona ja työmarkkinakiistat hyvän
kehityksen? 198

Työhyvinvoinnista mahdollista huolehtia myös
tulevaisuudessa 200

Kohti tutkimustietoon perustuvaa keskustelua
työhyvinvoinnista 204

11 Useimpien elinikä pidentyy 205

Anu Siren

Pitkä elämä on mahdollinen yhä useammalle 206

Terveet elinvuodet ovat lisääntyneet 208

Uudet roolit ja mahdollisuudet 210

Myöhäinen aikuisikä 2030-luvulla 213

Toimintakykyisempi aikuiselämä 215

12 Ympäristö on puhdistunut

ikuisuuskemikaaleista 217

Panu Rantakokko, Riikka Airaksinen

ja Jouko Tuomisto

DDT ikuisuuskemikaalien uranuurtajana 218

Jäähdytysöljy-yhdisteitä löytyi samoista näytteistä kuin
DDT:tä 219

Myrkyllisimpiä ovat kuitenkin dioksiinit 221

Globaalit trendit pysyvien ympäristökemikaalien
päästöissä 223

Dioksiinien ja PCB-yhdisteiden lähteet ja pitoisuudet
ympäristössä Suomessa ja Pohjoismaissa 224

Väestön nopeasti vähenevä dioksiinikuorma 226

Nykytilanne ja REACH-asetuksen vaikutus

kemikaaliturvallisuuteen 228

Valppaana eteenpäin 228

13 Savu on hälvennyt taivaalta 231

Jouni Tuomisto

Ilmansaasteiden historia 232

Ilmansaasteiden päästölähteitä ja ratkaisuja 234

Ilmanlaatu Suomessa 238

Ilmansaasteiden terveysvaikutusarvioita 242

Ilmansaasteiden tulevaisuus 244

Poliittista vitkaisuutta varottava 245

14 Rekisterit mahdollistavat tietopohjaisen

yhteiskuntapolitiikan 249

Markus Sovala

Rekisteritiedon läpimurto 251

Rekisteritietojen tutkimuskäyttö avain parempaan
päättöksentekoon 254

Yksilöaineistoihin perustuvat simulaatiomallit 256

Tilastojen ja mikroaineistojen yhteiskäytön
tulevaisuus 257

Tieto paranee käytössä 261

15 Kansantalous on vaikeuksista

huolimatta kehittynyt kohtuullisen hyvin 265

Jaakko Kiander

Kansantalouden kehitys kriisivuosina 266

Suomen talous on kärsinyt epäsymmetrisistä häiriöistä 268

Työllisyys on kehittynyt odotettua paremmin 270

Väestö on ikääntynyt ennusteiden mukaisesti 273

Julkiset menot nousivat, mutta kokonaisveroaste aleni 275

Keskuspankkien nollakorkopolitiikka ja kasvanut maahanmuutto

loivat liikkumatilaa julkiseen talouteen 278

Synkentyneet näkymät ja talouspolitiikan kiristyminen 280

Varautumisen aika 282

16 Työmarkkinat ovat joustavat ja sopeutuvat 287

Mika Maliranta

Luova tuho 2000-luvun Suomessa 288

Panostukset tutkimukseen ja kehittämiseen tuottavuuden

rakentajana 290

Palkkojen joustavuus 293

Työntekijöiden liikkuvuus 298

Suomen sopeutuvat työmarkkinat edistävät talouden

uudistumista ja kestävyyttä 301

17 Hyvinvointivaltio sopeutuu murrokseen 305

Juho Saari

Hyvinvointivaltio vastaa sosiaalisiin riskeihin 306

Sosiaalimenot hyvinvointivaltion mittarina 309

Talouden murrokset ja hyvinvointivaltion kehitys 314

Miten sosiaali- ja terveyspolitiikka ”nyt” muuttuu 318

Hyvinvointivaltion sosiaalinen legitimitetti 323

Tulevaisuuden hyvinvointivaltio 325

Hyvinvointivaltion murros ja jatkuvuus 326

18 Asunnottomuus on alentunut 329

Juha Kaakinen ja Saija Turunen

Onnistuneen asunnottomuustyön lähtökohdat 330

Systeeminen muutos asunnottomuustyön kulmakivenä 335

Hallitusohjelman vaikutukset asunnottomuustyöhön

vuonna 2024 302

Kohti asunnottomuuden poistamista 339

Painopiste ennaltaehkäisyyn 340

19 Euroopan unioni on luonut

sosiaalista turvaa 345

Minna Ylikännö ja Minna van Gerven

Euroopan unionin sosiaalinen ulottuvuus 346

Esimerkki: alustatyö uutena sosiaalisena riskinä 351

Alustatyön sääntely Euroopan unionissa 353

EU luo jatkossakin sosiaalista turvaa 356

20 Rauha on vahvistunut 359

Tuomas Forsberg

Väkivallan ja sotien vähentyminen 360

Venäjän sotatoimien poikkeuksellisuus 364

Suomen oma asema ei ole heikko 368

Sotaan joutuminen ei ole todennäköistä 320

21 Miten meillä on varaa menestyvään

Suomeen? 373

Juho Saari

Pysyvä niukkuus lukitussa valtarakenteessa 374

Onko maallamme varaa vaurastua? 379

Tulevaisuuden tutkimusohjelmat 384

Riittääkö tulevaisuususkkoa? 386

Kestävyysarviointi 388

Uusinta Suomen mallia rakentamassa 3931

Kansainvälinen ympäristö 393

Tietämättömän tietäminen 395

Suomen tulevaisuus 398

Kirjallisuus 401

Kirjoittajat 426